

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenség” párt közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Öt napos hirdetésért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint azelőtt több...

Előfizetési árak: Helyben és postán külföld. Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.

tegnap Bogdán Imre nagy fecsmpézésnek... az ember elszánja is menni, ellehet készülvén...

karzatok. Kileste tegnap, hogy a színház előadását a karzatok. Tudvalegyen, hogy a karzatok...

SZÍNHÁZ.

Jan. 7-én. 16. szám. A József, és kiadó tulajdonos.

Y chignon.

0 József, és kiadó tulajdonos.

AVAFÉSI HÍRDETS.

Könyv az ország közéletéről... a karzatok. Tudvalegyen, hogy a karzatok...

Egy akarat mentené a hazát.

Debreczen, jan. 7.

Az évek gyorsan húzódnak el fejtünk fölött, mint esőfenék a láthatáron... az ember elszánja is menni, ellehet készülvén...

A magyar állam szíam ikerségéül fogva egy idegen elemű s érdekű állam századok óta nem bir önállásra...

Midőn látja a haza különböző területén különböző házi iparral rendelkező nép, hogy törekvése s fáradsága csak „elmuló álom”...

„Az adósság terhe alatt házerendám majd leszakad”, mondja a népdal, mely a nép közérzetének kifolyása.

Ily körülmények közt nem csoda, ha a mondva csinált virilis gyogyakör elhagyja adományozott jogát...

Angliában és Amerikában az eszmék és nézetek ez irányban sokkal tisztultabbak, mint nálunk; mert itt az igazi munka mindig tápanyagra talál.

London a központja az európai iparnak s művészetnek, mely központ...

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Napoleon magán élete.

Regényes korrajz.

III. (48.)

Ezen levél felolvasása után vita támadt Bergér és az elnök között, mert utóbbi azt állította, hogy Bergér késznek nyilatkozott maga védelmezésére.

Vádolt ellenben azt állítja, hogy ez igaz is, nem is; mert ő teljes szabadságot kötött ki magának.

Az elnök tagadta aztán, hogy megengedte volna más tanukat meghívni, mint az olyanokat, kik a gyilkosságról valamit tudnak.

Vádolt válasza ellen meggyőzésre, hogy ő tegnap este egy levelet kapott a miniszter-től, mely az ő tanuainak meghívását engedélyezi.

csupán vasszorgalom után létesíthető. A munkás szorgalma pedig ott hatványozódik, hol tudja, hogy a bírálaton alól álló jellemű párnahúzó családai életében zavart nem csinálhatnak.

Londont mi tette nagygyá? A szorgalom, a művészet, a művészet és ipar utáni vágy. Miért nem lehet ez így nálunk is?

A mi néptünk még nem jutott annyira, hogy a termőföld ápoló erejétől magasabbra bírva emelkedni.

Azonban a termő talaj tudata mellett is igen czélszerű volna, ha a nép minden osztálya, akár arisztokratikus, akár demokratikus szellemű megegyeznék abban, hogy általános háziipar által könnyítene önmagán.

Ha társadalmi uton igyekeznék mindenki segíteni a közbajnok, talán nem lenne oly általános az inség; ha közös erővel szeretnék a munkát, talán az általános állami nyomatást ellensúlyozhatnák; ha mindnyájan egy akaraton volnának: megmenthetnénk a hazát.

Egy kis helyi érdek.

Debreczen, január 7.

A vasárnap tartott egyházi közgyűlésben, több tárgy elintézése után következett a segélyezésért esdők kérvénye.

Sok a kérelmező, sok a szerencsétlen, megcsik rajtuk mindenki szíve, és csak az fájt, hogy oly fukaroknak kell lenniük a segítségben — mert nem telik. Sőt annyira ment a közgyűlés, hogy a pénztár iránti óvatosságból, több kérvényt — mint mindegyikkel kellett volna tenni — a gazdasági bizottsághoz utasított és épen ezen fukarkolás, ezen óvatosság eljárást után mi történt? Olvasatott Rácz György volt egyházi gondnoknak azon kérvénye, hogy 6 miután városi hivatalnoknak megválasztottat, neki az egyházi algonokosságról le kellett mondani, lemondása el is fogadtatták, de miután a helyette ideig. kinevezett Korekes György gondnokkal egyszerre ment be számadása, (a fél évig betöltve nem volt ott hagyott hivatali kérés) kéri az algonokot fél évre megillető 300 frt fizetésből részlettelését, — és a helyett, hogy ezen kérelem — mint minden panaszkérésnél — a gazdasági bizottsághoz utasított volna, a közgyűlés el is találattatott és részére 150 frt utalányoztatott; és a manóver egyszer megjárta, de nem jó volna gyakran ismételn, nehogy összeütközésekre nyitna tért.

Szép dolog a nagylelkűség, de csak ott a hol helye van, — mert személyre tekintünk, s nem elfoglaltságból szólnak — mikor valaki egy jobb hivatalra választatik meg, s ott meg is kezd a hivatalát, és huzza is a jobb fizetését, akkor az ott hagyott és más által — habár ideiglenesen — betöltött hivatal után járó fizetés is csak egy könyveden kiadassék, akkor, mikor az éhezők és szerencsétlenek segítésük kellene, de nem telik, egy kissé könyelműség, mert az egyház hivatott beveti a filiterek nem jövelnek nem jövelnek és a méltányossággal sem igazolható jutalmazásokra számolván.

Ajánljuk az egyházatnás tisztelt tagjainak, hogy ne hagyják magokat meglepetni, hanem tartassék figyelemben, hogy minden az egyházat érdeklő ügy előzetesen a gazdasági bizottsághoz utasítandó, s annak a véleménye kikérendő, jobb az így, mintha a referens sietve hoz határozatot.

Több polgár. — VIDÉKI HIREK. — Az inség Abaúj-megyében mind nagyobb méretekben ölt. Már sok ember halt meg éhen. — Vésztőn nagy vadászat volt közlebb, melyben mintegy 200 vadász reit részt. Az eredmény igen gazdag volt. — Zempléni megyéből mintegy 20-an kivándoroltak Amerikába, azonban keserűen csalódtak a földet vissza. — Juvénnyek. Galizciából holmi zsidó honpolgárok tömegesen kezdenek Zempléni megyében letelepedni, s ott — amunkát nem szeretik — uszoris mesterséget űznek. — Györökről írják, hogy ott az év végén igen sok házat megkerestek a farkasok s a házi állatok közt nagy pusztítást vittek véghez.

Debreczeni színház. (D) Január 6-án A paleskei nótárius. Eredeti bohózat 4 felv. Irta Gaál József. Bár a színház — amin csak örrendeni tudunk — meglehetősen megtelt, e nár darabnak ma nap koránt sincs az a vonzereje és hatása, a mi a maga idejében volt. A régi jó Gradányi, sőt még Gaál idején is a közönség nagyon sok nevetélnőt találhatott Zajty uram nárvaigán, — a vasas németek paródiáján, Hopfen együttségén vagy Hermannon, a mexikói völgyében; ma azonban miudl kevesebbet, és ha nevet is, e nevetés — természetesen itt csupán a műveltebb közönséget értjük — nem annyira a paródia sikerét, mint inkább a paródia a tárgyát illeti, ami egy oka, hogy az egész darabot bizonyos nár mosolylyal kísérik végig s legfeljebb azon álmélikodnak, hogy milyen könnyen is ki lehetett elégíteni azt a régi jó közönséget s meennyivel többit követelt egy bohózatot a mai.

Ebben lelt aztán magyarázatát az is, hogy a színszék — minél kevesebb alakítható találynál a darabban minden igyekvezt mellett sem arathatnak a közepesnél nagyobb sikert. — Szathmáry nótárius mint kielégítő is kiemelkedett a többiek közül anélkül, hogy valami figyelemre méltó produkát volna.

Ferenczy a bíróban nagyon is paraszt volt; bírányozott belőle a paraszt bíró önéreze, mely — bár a nótárius „törvénytudomány” előtt meg is hajol — bizonyos tekintetben felülemeli a tömeges s egy szemernyi homlokára sít az auctoritáshól. E hibája különösen fejének folytonos leosigszesztésében nyilvánult.

Szabó Bándi csak Szabó Bándi maradt, mint mindig. Nagyon lástik minden szerepét, hogy csak annak a közönségnek a tetszését szokta keresni, mely minden arrogálás és apellálás dacára, könnyen engedni magát tapsra ragadtatni. Hogy többit ne említsünk, felköszöntőjét nagyon esetenlő végezte be; don Januáriónak talán bevált volna, de Baczur Gaszinak egyáltalán nem.

Travers se parasztnak, se haramiának nem való. A közönség torok még nem paraszt, annálkevésbbé szegény legény. Dr. Lassaigne tann előadja, hogy ő vádoltat látta egyszer a Madeleineben. Azon alkalommal egy cszudult hordott a mellén, melyre fel volt írva, hogy ő sem felgyűszagste, sem egyházi tilalom alá vettette nincsen, és hogy őt éhséggel ölik meg. Később a rendőrönkösségnél látta őt; sokáig beszélgetett vele; temérdek kérdést intézett hozzá, és feleleteiből meggyőződött, hogy szellemi képességeinek teljes birtokában volt. Előbbi életében, vagy szarabban sem volt semmi észrevehető, — mi szellemi betegséget gyánitathatott volna. — Ama beszélgetésben, vadakat emelt a papság ellen.

A melni-i eseményre nézve kijelenté Bergér, hogy a főügyészt megámadta, mert egy ártatlant elítélt. Kéretelte egyzersmind, hogy Collin-Maillard című munkáját, adják elő. „Nép” — kiáltá — „követeld, hogy olvassák fel.” — Közönség! — követeld a könyvet fráteremől — oda fogja ő azt adni nekod.” Vádolt igazságsága, növekedett a tanuk kihallgatása után. Még inkább növekedett, midőn a méaux-i nagy-vikarius, azon tényeket előadta, melyek Bergér egyházi tilalom alá vetetését okozták. Ezt kiáltá hozzá: — Ön, elfajult gonosztevő — s folytatá tovább ily hangon; de az elnök félbeszakította, mire ő hozzátért: — Itt ti csak egy halottat látok, — egy tört, — egy vörpadot, egy Guilloinet, — de én valami mást látok; én tisenőlvég dolgotom ezen eredményen, és ti, egyetlenség napon sem akartok engemet meghallgatni. — Említett tanu követelte, hogy visszavonulhasson, mit azonban Bergér nem akart megengedni.

Kérjük, hogy jövőre az afféle „ingláz” stb. kifejezések lemaradjanak a színpadról; eleget rontauak az izlésen és szemérmén a kétes értékű operettek, ne vigyük be ezeket a tisztességes darabokba is.

Azán ez improvizációt, jök ugyan a maguk helyén izléssel és fukaron használva, de tulságosan, mint ma is, nevetésegék és boszantók.

Vidék.

— A „Debreczen” levelezése. —

Bagamér, jan. 5-én

Az ünnepek alatt azon örvedetes hír terjedt el nálunk, hogy Kiss Albert a mi kedves, szerete tisztelt lelkészünk, a székelvéri választókerület huzafas képviselője, mint minden ünnepek alkalmával, úgy most is közénk érkezik. — Ünnepe első napján már félkilenczok tolongott a nép az isten háza körül, mindenki legelőször akart találkoznai az általános szereteben részeseül derék lelkészünkkel, minthogy ő szolgáltatta ki az uri szent vacsorát. Leirhatlan az az áhitatosság, mely a híveket elfogta. — Újévkor ismét zsufolva megtelt a templom, s midőn a szószékre fellépett, siri csend uralgott, melyet csak a hírvk zokogása tört meg, midőn a multnak szomorú eseményeit fejtegette, reá maratra azon szerencsétlenség-ekre, melyekből országunknak oly bőven kitjuto. De mikor a jövő reményeit fejtegette előtünk, szívünk kezdett felvidulni, s szent érzelemmel telt el az isteni gondviselés iránt, mely lepteinket vezérli. — Leirhatlan az a szeretet, melyet kedves lelkészünk fölünk kiérdemelt. Adjon isten minden egyháznak ilyen derék lelképástort.

Egy polgár.

(Rövid hírek külföldről.) A z id ő Európaszerre meglágyult s mindenütt olvadás állott be. — Izland szigetéről írják, hogy a Hekla tűzhányó nagyon forrong. — Belgium a folyó évi május 1-én nagyzerűt ünnepepült rendezé fűggelenségének 50 éves emlékére. — Ez alkalommal egy szobrot is állítanak fel, mely 3 millióba kerül. — Bosznia b a n s Herczegovinába a vadak rekvivált el vannak szaporodva.

Külföldi szemle.

— január, 7.

Az orosz czárné egészségi állapota ismét rosszabbra fordult. Erős görcsös köhögés teret elő s szivdobogásai vannak. A szegény asszony igen gyenge, szerföltöt bágyadt s tartatlan töle, hogy egyszer csak elalszik. Szentpétervárra értesítés érkezett, hogy minden percében legyenek elkészítve a legrosszabbra. — Hoves képviselő. A klasszikus Athenben történt m. hó 17-én, hogy a parlament férfiai majdem hajba kaptak. Nikolopulo képviselő ugyanis kissé keményen kritizálta meg egyik minisztert, mire Ruki képviselő annyira fölláborodott, hogy neki rohanat Nikolopulo urnak, és föl akarta pofozni. Erre roppant zsirovaj keletkezett, mire az ülést fölösaltaták. Másnap Ruki ur oktatást kapott az elnökötől a parlamenti illem tanaiból.

Irodalom és művészet.

X „Ország-világ” cím alatt jelenik meg egy szépirodalmi vállalat Budapestben. Rautmann Frigyes kiadásában, Somogyi Ede szerkesztése mellett. Tartalma oly durva, minőt egyik szépirodalmi lap sem mutathat fel, kiállítás pedig megfelel a legkényesebb igényeknek is.

kihallgatott néhány röpirat fölött, melyeket ő ellene, Bergér tett közzé.

Bergér, kinek föllégrese, mindig növekedett hevesen kiáltá: „A tanu vallomása épen nem kedvezőtlen réam nézve, — de az — a tanura nézve. Semmit se mond arról, a mit, úgy nekie mint nekem tudnunk kell, — az erreux-i püspök magaviseléséről.”

Az elnök félbeakarta szakítáni, de Bergér fölemelte hangját, — és vádakat tett, az erreuxi és soisson püspökök ellen. Az elnök felhívására, hogy hallgasson, még magasabb hangon kiáltá: „Hallgatóság! — Én nem vagyok szabad, Én az igazat akarom megmondani, — mindenkinek meg akarom azt mondani.”

Legrand abbé, Saint Germain l'auxerois-i lelkész hivatot aztán elő, miut tanu. Feljogosítást adott vádlatnak belépése fölött az ő egyházába, s rólt aztán a vádolt által ő ellene intézett röpiratokról. Vádolt előadomái követelte azokat. Az elnök felolvasott néhány levelet Bergérről a lelkészhez; mire Bergér rákiáltott az esküdtökre, hogy a többi okirat felolvasását is követeljük. Vádolt ingetvülése a legnagyobb fokra högött. Felállott, — iamét leült, — s újra felállott kiáltván Le Grand lelkésznek: Nyomorult! Nyomorult!

(Folyt. köv.)

